

DEL I: GLOBALISERING 3.0

Hvordan gjøre Norge attraktivt for aktiviteter som bidrar til innovasjoner?

Arne Jon Isachsen
Handelshøyskolen BI
Abelias Årskonferanse 2012

Hensikten med mitt innlegg:

- Litt om Globalisering 1.0 og 2.0 – dvs. hva historien har å lære oss
- Litt om Globalisering 3.0 – dvs. hva som ligger foran
- Sammenfatning
- Noen egne observasjoner

Deretter ser Amir Sasson nærmere på tilpasning i mikro.

Handlingsregelen fra mars 2001 – og penger skulle gå til:

Innovasjoner og langsiktig, økonomisk vekst.

Det har skjedd i liten grad.

Fint at Abelia setter temaet på dagsorden.

Næringslivet og bedriftene kan gjøre mye selv.

GLOBALISERING 1.0 (fra 1870 til 1971)

Gullstandarden (1870-1914)

- Frihandel med Storbritannia som den førende nasjon
- Tollbarrierer bygges ned
- Frie kapitalbevegelser
- Alle har gull som penger – sml. euro i dag

Gjenoppbygging etter Den andre verdenskrigen (1945-1971)

USA tar ansvar – gjorde ikke det i mellomkrigstiden

Bretton-Woods systemet med stabile valutakurser og kontroll på kapitalbevegelsene

Marshall-hjelpen (1948-1952) og Norge mottok hjelp for 2,5 milliarder kroner

Like viktig – nedbygging av tollbarrierer som betingelse for bistand

1957: EUs spede begynnelse (Romatraktaten), og EFTA i 1960

1960-årene: Tiltakende inflasjon i USA – som Tyskland liker dårlig

1971: Nixon løser dollaren fra bindingen til gull (35 dollar pr. unse gull)

Jean-Jacques Servan-Schreiber: *Le défi américain* (1967) – Alt er bedre i Amerika

- Management techniques
- Technological tools
- Research capacity

På toppen av det hele – USAs ”exorbitant privilege”
ved å ha den globale valutaen

GLOBALISERING 2.0 (fra 1971 til 2001)

Ubalanser kommer til syne (1971-1989)

1971-73: OPEC I: Firedobling av oljeprisen

1978-1979: OPEC II: Dobling av oljeprisen

Inflasjon – et globalt problem.

I Norge stiger prisnivået med i gjennomsnitt 8 prosent pr. år gjennom 1970- og 1980-årene

Multinasjonale foretak (MNC) og ”product cycle theories”.

MNC må ha monopolfordel for å lykkes ute

1978: Deng Xiaoping tar over i Kina
Reform and open up

Berlinmuren rives og fløyelsrevolusjoner i Europa (1989-2001)

Paul Kennedy: *The Rise and Fall of the Great Powers* (1987)

Trodde at USA sto for fall – “Imperial Overstretch” –
men så var det Sovjet som tryna.

- Hvorfor? Fordi økonomien ikke var innovativ
- Hvorfor var den ikke det? Fordi kontroll og kommando vanskelig lar seg forene med innovasjoner og nyskaping

Francis Fukuyama: *The End of History* (1992)

“What we may be witnessing is not just the end of the Cold War, or the passing of a particular period of post-war history, but the end of history as such: that is, the end point of mankind's ideological evolution and the universalization of Western liberal democracy as the final form of human government.”

Men slik gikk det ikke.

- **1994:** Norge takker Nei til EU – for andre gang
- **1999:** Euroen kommer

GLOBALISERING 3.0 (fra 2001 og fremover)

Bobler som sprekker (2001-2008)

2001 – og dot.com boblen sprekker

NASDAQ fra vel 5.000 i mars 2000 til litt over 1.100 i oktober 2002

Men den nye teknologien er skapt og tas i bruk over alt

Globale utfordringer på dagsorden, kfr. Kyoto-avtalen om klima

September 2008: Lehman Brothers går konkurs

USAs unipolare øyeblikk er over (1991-2008)

Martin Jacques: *When China Rules the World* (2009)

Uryddig makrobilde (2008 og fremover)

Krisen i USA sprer seg til Europa. Euroen i spill

- ØMU la til rette for uhemmet lånefinansiering i privat sektor. Hindret nødvendige reformer. Gav vekst på kort sikt. Etterfulgt av bobler som sprekker.
- Banker på randen – og staten må inn
- Grunnleggende problem – rigide arbeidsmarkeder
- Grunnleggende problem – prosjektet felles mynt mangler demokratisk forankring

I USA går det bedre. Men store problemer her også

- Økende forskjeller – svekket samhold?
- Utdanningen dårligere og klasseskillet sementeres
- Helsevesen som er altfor dyrt (uavhengig av Obamas reform)
- Polarisering i politikken
- **MEN:** ”Reshoring” – TV-produksjon i USA for første gang på flere tiår

Og hva med Kina?

- Kommer snart til veis ende med “extensive growth”?
- Økende forskjeller – svekket legitimitet
- Makter Kina den fornyelsen som trengs?
- Eller utgjør det politiske systemet et uoverstigelig hinder for en innovasjonsdrevet økonomi?

SAMMENFATNING

Globalisering 1.0: Flytting av varer

Globalisering 2.0: Flytting av varer og kapital

Globalisering 3.0: Flytting av varer og tjenester og kapital
Samt flytting av mennesker og oppgaver

Hvem vinner her?

Hvem trekker til seg de beste hodene og de mest interessante oppgavene?

Amir vil si mer om det.

NOEN EGNE OBSERVASJONER

Faglig motivasjon

Hva motiverer de flinke og innovative?

De som har egen nysgjerrighet som en viktig driver.

- Dyktige kolleger og godt miljø for FoU
- God ledelse av FoU – blanding av fri forskning og oppdragsforskning
- Følelsen av å lykkes og å bli verdsatt
- Publisere – evt. lage sin egen skriftserie, evt. sitt eget tidsskrift?
- Dyktige og arbeidsomme assistenter – slik at racerne får mest mulig ut av egen tid og av egne talenter. Og assistentene god læring.

Annen type motivasjon

- ”Ta godt imot”, sa Dan Børge Akerø på TV for mange år siden.
Ta godt imot utlendinger som kommer til Norge
- Kulturtilbud
- Naturtilbud
- Skole til barn
- Eiendomsmarked som fungerer
- Gjestfrie – åpne sine hjem?

Min erfaring fra USA – professor Tibor Scitovsky
hadde alle 25 graduate students til middag

Forske på hva utlendinger er opptatt av for å velge Norge?

